DOI: https://doi.org/10.37547/supsci-ojp-05-03-70 Pages: 609-617

Oriental Journal of Philology

ORIENTAL JOURNAL OF PHILOLOGY

journal homepage:
http://www.supportscience.uz/index.php/ojp/about

ARABIC GRAMMAR TERMS AND THEIR TRANSLATION

Nuriddin M. Turgunboev
Independent researcher
Department of Arabic Studies
Tashkent State University of Oriental Studies
Email: mnuriddin163@gmail.com
Uzbekistan, Tashkent

ABOUT ARTICLE

Key words: terminology, structural linguistics, language, science, research, work, grammar, review, inflectional languages, grammatical form, action, transliteration, translation integration, adverb.

Received: 06.03.25
Accepted: 08.03.25
Published: 10.03.25

Abstract: This article discusses terms related to Arabic grammar. The issue of their translation into Uzbek language, the aspects that should be paid attention to in this work are highlighted. Brief but widely relevant information is given about the ways used in the interpretation of terms. In this field, an attempt was made to inform about the importance of the works of "al-Mufassal" by Abul Qasim Muahmud ibn Umar Zamakhshari, one of the most prominent representatives of the scholars of the East, who taught the Arabs the Arabic language.

АРАБ ГРАММАТИКАСИГА ОИД ТЕРМИНЛАР ВА УЛАРНИ ТАРЖИМА ҚИЛИШ

Нуриддин М. Турғунбоев
Мустақил изланувчи
Арабшунослик олий мактаби
Тошкент давлат шарқшунослик университети
Email: mnuriddin163@gmail.com
Ўзбекистон, Тошкент

МАҚОЛА ҲАҚИДА

Калит сўзлар: терминология, стрултурал лингвистика, наҳв, илм-фан, тадқиқ, асар, грамматика, шарҳ, флектив тиллар, грамматик шакл, ҳаракат, транслитерация, таржимани бирлаштириш, зарф.

Аннотация: Ушбу мақолада араб грамматикасига оид терминлар ҳақида сўз боради. Уларни ўзбек тилига таржима қилиш масаласи, бу ишда эътибор қаратиш лозим бўлган жиҳатлар ёритилган. Терминлар изоҳлашда фойдаланиладиган йўллар ҳақида мухтасар лекин кенг

аҳамиятли малумотлар берилган. Ушбу соҳада Шарқ алломаларнинг энг кўзга кўринган намоёндаларидан, ватандошимиз, арабларга араб тилини ўргатган Абул Қосим Муаҳмуд ибн Умар Замахшарийнинг “ал-Муфассал” асарларининг аҳамияти ҳақида маълумот беришга ҳаракат қилинди.

АРАБСКИЕ ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТЕРМИНЫ И ИХ ПЕРЕВОД

Нуриддин М. Тургунбаев
Независимый исследователь
Высшая школа арабистики
Ташкентский государственный университет востоковедения
Email: mnuriddin163@gmail.com
Узбекистан, Ташкент

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: терминология, структурная лингвистика, язык, наука, исследование, работа, грамматика, обзор, флективные языки, грамматическая форма, действие, транслитерация, интеграция перевода, наречие.

Аннотация: В этой статье обсуждаются термины, относящиеся к арабской грамматике. Освещены вопрос их перевода на узбекский язык, аспекты, на которые следует обратить внимание в данной работе. Дана краткая, но широко актуальная информация о способах толкования терминов. В этой области была предпринята попытка сообщить о значении трудов «Аль-Муфассала» Абул Касима Муахмуда ибн Умара Замахшари, одного из виднейших представителей ученых Востока, обучавшего арабов арабскому языку.

Кириш. Маълумки, араб тили дунё тиллари орасида қадимийлиги ва стрултурал лингвистикага эга эканлиги билан ажралиб туради. У ўзининг мураккаб грамматик тузилиши ва бой лексикаси билан танилган тил бўлиб, кўплаб грамматик ва синтактик терминларга эга. Араб тили грамматикаси ўзига хос тизимга асосланади, бу тизим эса, асосан, сўз туркумлари, феъл ва исм ўзгаришлари, гап тузиш қоидалари, ҳарфлар ва сўзлар орасидаги алоқалар каби жиҳатлардан иборат. Араб тилидаги терминларни ўзбек тилига таржима қилишда кўплаб тушунча ва грамматик қоидалар ўзаро боғлиқ бўлиб, бундай таржима ишлари кўп ҳолларда аниқ маъно ва мақсадни сақлашни талаб қилади.

Адабиётлар таҳлили ва методология. Араб тилидаги грамматикаси ва терминларни ўрганишда бугунги кунгача етиб келган Маҳмуд Замахшарийнинг қаламига мансуб المفصل “ал-Муфассал” асари, шунингдек, الأنموذج في النحو “Ал-Анмузаж фи ан-Наҳв”, Холид Абдулазизнинг النحو التطبيقي “ан-Наҳв ат-Татбиқий”, Ибн Хишомнинг (1309-1360)

قطر الندى وبل الصدى “Қотрун-надо ва баллус-сода” ва бошқа ўрта аср ва замондош муаллифларининг асарлари муҳим манба ҳисобланади.

Тадқиқот материалларининг ўзига хос хусусиятларидан келиб чиқиб, улар тавсифий, қиёсий ва компонентли таҳлил асосида ўрганилди.

Натижалар. Араб тили грамматикасига оид истилоҳлар араб тилининг морфологияси, синтаксиси ҳамда фонетикаси ва семантикаси билан боғлиқ тушунчаларни белгилаш учун ишлатилади. Уларни ўзбек тилига тўғри ва аниқ таржима қилиш нафақат илмий тадқиқотлар, балки араб тилини ўрганишда ҳам катта аҳамиятга эга.

Араб тилида грамматикани ўрганишда энг кўп қўлланиладиган истилоҳларнинг баъзилари ва уларнинг ўзбекча таржимаси қуйидагича:

الصرف - морфология, сўз шаклланиши ва ясалиши илми;

النحو - синтаксис, гап тузилиши илми;

الإِعْرَاب - сўзнинг синтактик ўрни, келишикни ифодалайдиган бирлик;

الجَذْر - сўз илдизи, асоси;

الصِّفَة - сифат, отнинг белги-хусусияти;

الفِعْل - феъл, иш-ҳаракат;

الإِسْم - от, нарса-буюм, шахс ва тушунчаларнинг номи;

الحَرْف - ёрдамчи сўзлар, қўшимчалар;

الْمَعْرِفَة - аниқ, муайян от;

النَّكِرَة - номаълум, аниқ бўлмаган от;

المَفْعُول - тўлдирувчи, гапнинг иккинчи даражали бўлаги;

الفَاعِل - эга, бажарувчи;

الحَال - ҳол;

المُبْتَدَأ - бошловчи, гапнинг бошланғич қисми (эга);

الْخَبَر - эганинг хабарини берувчи, кесим;

الجُمْلَة - гап;

الكلمة - сўз;

المصدر - иш-ҳаракат номи, феълнинг инфинитив шакли;

المبني - мабний, ҳолати ўзгармайдиган сўз тури;

المعرب - муроб, келишик ўзгаришларини қабул қила оладиган сўз тури.

Араб тилидаги грамматик истилоҳларни ўзбек тилига таржима қилишда қуйидаги омилларни ҳисобга олиш керак:

1. Маънонинг контекстуал ифодаси. Араб грамматикаси истилоҳлари баъзан ўзбек тилида эквиваленти йўқ тушунчаларни англатади. Масалан:

- إعراب (Эъроб) сўзи сўзнинг гапдаги синтактик ролини белгилашни билдиради, лекин ўзбек тилида буни тўлиқ ифодалаш учун қўшимча изоҳ керак бўлади.

- صرف (Сарф) морфология деб таржима қилинса-да, араб тилида бу сўз сўз ясалиши ва ўзгаришини ўрганишга хос термин ҳисобланади.

2. Эквивалентни танлашдаги муаммолар. Араб тилининг мураккаб грамматик тизими ўзбек тилидаги грамматик тизимдан сезиларли фарқ қилади. Шу сабабли, бир истилоҳни таржима қилишда универсал эквивалентни топиш қийин. Масалан:

- نحو (Наҳв) синтаксис деб таржима қилинади, лекин бу истилоҳ араб тилида нафақат синтаксис, балки умумий грамматикани ҳам қамраб олади.

3. Фонетик ва морфологик мувофиқлик. Ўзбек тилида арабча атамаларни таржима қилганда ёки транслитерация қилганда талаффуз ва ёзувдаги мослик муҳим. Масалан:

- اسم – транслитерацияда "исм", таржимада эса "от" бўлиб, иккала вариант биргаликда қўлланилиши мумкин.

4. Луғавий ва терминологик уйғунлик. Бир хил маънодаги истилоҳлар араб тилида кўп қиррали маънога эга бўлиши мумкин. Масалан:

- فاعل (фоил) – "эга" ёки "бажарувчи" деб таржима қилинади, лекин айрим контекстларда бу сўз "сабабчи" маъносида ҳам ишлатилади.

Араб тилини ўргатувчи қўлланмаларда грамматик истилоҳлар изоҳини аниқ ва содда бериш муҳим. Бу ерда таржима қилишда қуйидаги тамойиллар ёрдам беради:

1. Аслий маънони сақлаш: масалан, "мубтадо" ва "хабар" сўзларини таржима қилишда "бошловчи" ва "хабар берувчи қисм" каби кенгроқ таъриф ишлатилади.

2. Изоҳлаш орқали таржима: (мураккаб истилоҳлар учун,) масалан, "эъроб" бу "сўзнинг гапдаги синтактик ролини белгилаш усули" деб қўшимча изоҳ берилиши лозим.

3. Араб терминларини транслитерация қилиш: таржима жараёнида айрим атамаларни аслий ҳолида қолдириб, уларни изоҳлаш (масалан, "мубтадо" ва "хабар").

Хулоса қилиб айтганда, араб грамматик истилоҳларини ўзбек тилига таржима қилиш муайян муаммоларни юзага келтирса-да, бу жараён ўзбек тилшунослиги ва араб тили таълими учун жуда муҳим. Таржима қилишда:

- ўзбек тилининг грамматик тизимига мос эквивалентларни ишлаб чиқиш;

- аслий маънони сақлаш ва илмий изоҳларни қўшиш;

- транслитерация ва таржимани бирлаштириш каби усуллар қўлланилади.

Шуни таъкидлаш лозимки, бу соҳада махсус луғатлар яратиш ва илмий тадқиқотларни кенгайтириш анча муҳим вазифа ҳисобланади. Бу икки тилдаги грамматик фанларнинг уйғунлашувига катта ёрдам беради.

Агар батафсил айтадиган бўлсак, араб тилида сўз туркумлари ва уларнинг грамматик функсиялари жуда аҳамиятли бўлиб, ҳар бир туркумнинг ўзига хос хусусиятлари мавжуд. Араб тилидаги асосий сўз туркумлари ва уларнинг ўзбек тилига таржимаси қуйидагилар:

- Исм (ном): араб тилида "исм", асосан, шахс, жой, нарса ёки ҳолатни ифодалайди. Ўзбек тилида ҳам уни "исм" деб аталади. Масалан: رَجُل (рожул) – эркак (исм).

- Феъл: араб тилидаги феъл бирор ҳаракатни ёки ҳолатни билдиради. У замон, шахс ва сон каби ўзгаришларга эга. Масалан: ذَهَبَ (заҳаба) – бормоқ (феъл).

- Ҳарф (предлоглар, олд қўшимчалар): араб тилида ҳарф сўзлар орасидаги боғланишни ифодалайди. Масалан: فِي (фи) – ичида, -да (ҳарф).

- Наът (сифат): араб тилида ҳам сифат исмни тавсифлайдиган сўз бўлиб, унинг сифатини, ҳолатини билдиради. Масалан: جَمِيل (жамил) – чиройли (сифат).

- Зарф (ўрин-пайт равиши): араб тилида зарф феълнинг ёки отнинг ўрни ва вақтини тасвирлашда ишлатилади. Масалан: أَمَامَ (амаама) – олдида (зарф).

- Ҳол (ҳолат ҳоли, равиш): араб тилида ҳол феълнинг сифатини тасвирлашда ишлатилади. Масалан: سَرِيعًا (сариъан) – тезда (ҳол).

Шу билан бирга, араб тилида феълнинг ўзгариши ҳам жуда мураккаб ва кенг қамровли тизимга эга. Феълнинг замон, шахс ва сонга қараб ўзгаришлари бор. Араб тилида феъл учта асосий замонда ишлатилади: ўтган замон (ماضي), ҳозирги замон (مضارع) ва келаси замони (مستقبل). Ўзбек тилига бу замонлар шундай таржима қилинади:

- Ўтган замон: арабча كَتَبَ (катаба) сўзи ўзбекчада ёзди деб таржима қилинади.

- Ҳозирги замон: арабча يَكْتُبُ (яктубу) сўзи ўзбекчада ёзмоқда деб таржима қилинади.

- Келаси замони арабча سَيَكْتُبُ (яктубу) сўзи ўзбекчада ёзади деб таржима қилинади.

Араб тилида феъл турли шаклларда бўлади: баъзи феъллар мустақил, баъзилари эса қўшимчалар ёрдамида шаклланади. Масалан: جَلَسَ (жаласа) – ўтирди (оддий шакл), اِسْتَجْلَسَ (истажласа) – ўтиришни сўради (мушаддад шакл).

Араб тилидаги исм ўзгаришлари ҳам таржима жараёнида жуда муҳим. Чунки уларнинг ўзгаришига асосланиб, сўзлар гапдаги ўрни ва маъносини билдиради. Исмнинг ўзгаришлари қуйидаги асосий қатламларга ажратилади:

- Исмнинг ҳолати. Араб тилида исмнинг учта асосий ҳолати мавжуд: номинатив (مرفوع), акузатив (منصوب) ва жарр (مجرور).

Номинатив (مرفوع) ҳолат исм гапда субект бўлганда ишлатилади. Акузатив (منصوب) ҳолат эса исм жумла таркибида объект бўлганда ишлатилади. Аммо жарр (مجرور) ҳолат исм қўшимчалар ва ҳарфлар билан бирга қўлланилганда ишлатилади.

Демак, араб тилида исмни турли грамматик ҳолатларда ва турли шаклларда ўзгартириши мумкин. Бу шакллар ўзбек тилидаги кўплик, эгалик ва бошқа ўзгаришларга ўхшайди.

Шунингдек, араб тилида гап тузишда ҳам ўзига хос қоидалар мавжуд. Араб тилидаги гаплар асосан икки турга бўлинади:

- Номинал гап (الجملة الاسمية). Бундай гапларда предикат (хабар – кесим) кўпинча исм орқали билдирилади. Мисол: الرجل طويل (ар-ражулу товил) – Эркак узундир.

- Феълий гап (الجملة الفعلية). Феълий гапларда предикат (кесим) феъл орқали билдирилади. Мисол: ذهب الرجل (дхаҳаба ар-ражул) – Эркак кетди.

Араб тилида яна сўзлар ва гаплар орасидаги боғланишни таъминловчи турли таркибий элементлар мавжуд. Улар қуйидагиларни ўз ичига олади:

- Ҳарфлар (қўшимчалар): و (ва) – ва, ف (фа) – шунда, أو (ав) – ёки.

- Жумлалар ва сўзлар орасидаги алоқаларни ифодаловчи сўзлар: لاَ (ла) – йўқ, نعم (наъам) – ҳа.

Демак, араб тили грамматикасига оид терминларни ўзбек тилига таржима қилишда асосий эътибор сўз туркумлари, феъл тизими, исмнинг ўзгаришлари ва гап тузиш қоидаларига қаратилиши зарур. Ҳар бир тил ўзига хос хусусиятларга эга бўлиб, таржима жараёнида ўзбек тилининг синтаксиси ва семантикаси инобатга олиниши керак. Араб тили грамматикасини ўрганиш ва унинг асосидаги терминларни тушуниш тил ўрганувчиларига тилни янада мукаммал ўрганишга ёрдам беради.

Таъкидлаш лозимки, араб тилида истелоҳлар илмининг алоҳида фан сифатида шаклланишига ислом оламининг кенгайиши, фатҳ этилган ўлкалар сонининг жадал суръатда ўсиши, турли миллатларнинг ислом динини қабул қилиши, бошқа илмий ва ижтимоий соҳада ривожланган халқларнинг бой илмий манбааларини араб тилига таржима қилиш, ислом оламининг турли минтақаларида олимларнинг илм-фанни ривожлантириш йўлида олиб борган тадқиқот ишлари, Куфа ва Басра каби йирик илмий мактабларнинг шаклланиши каби омиллар сабаб бўлган.

VII асрда бошланган фатҳ юришлари натижасида араб халқлари забт этилган мамлакатларнинг маданияти билан танишиш имкониятига эга бўлди.

Бу даврда ислом маданиятининг кенг оммага тарқалиши қанчалик шиддат билан амалга ошган бўлса, янги терминларга бўлган эҳтиёж шу қадар кучайди.

Бу жараён билан боғлиқ ҳолда, ўзга тиллардан араб тилига ўзлашган ёки араблар томонидан илк маротаба истеъмолга киритилган сўзлар миқдори ҳам ортиб борди. Шунингдек, ислом дини ва маданиятининг ривожланиши янгидан-янги фан соҳаларининг вужудга келишига ҳам сабаб бўлди. Шу фан соҳалари ичида уларнинг барчаси учун калит

вазифасини бажарадиган тилшунослик фани – наҳв ҳам жадал тараққий этди. Турган гапки, наҳв илмининг ривожланиши унга оид янги терминларнинг пайдо бўлишига олиб келди.

Бизга маълумки, араб тилида бир сўз бир неча маъноларда қўлланилади, шу сабаб наҳв, сарф, умуман олганда араб тилшунослигига оид терминларга таъриф берилаётганда, мана шу сўз асли қайси ўзакдан олинган, у луғатда қандай маънони англади-ю, истилоҳда қандай ишлатилади ва ҳатто, бу термин нима сабабдан шу маънода қўлланилаётганлигига ҳам шарҳ бериб кетилади. Масалан, араб наҳвига оид “исм” терминини оладиган бўлсак, унга Ибн Ҳожиб роҳматуллоҳи алайҳ шундай таъриф берилган: “Исм” сўзи السُّمُوّ ўзагидан олинган бўлиб, луғатда “олийлик”, “юксаклик” каби маъноларни англатади. Чунки исм қолган икки шериклари – феъл ва ҳарфдан фарқли равишда ёлғиз ўзидан ҳам маъноли жумла ҳосил қилишга ярайди. Истилоҳда эса, яъни термин сифатида “الاسم” “ал-исм” “учта замондан бирига хосланмаган, алоҳида мустақил маънога эга бўлган бирлик” деб юритилади. (Mulla Jamiy al-musamma bi al-favaid az-ziyaiyyah. Jamaliddin Usman ibn Umar ibn Hajib an-Nahviy, 2020, p.76).

Араб наҳвига оид деярли барча манбаларда бирор мавзу тушунтирилишдан олдин унга оид терминларга юқорида айтиб ўтилган тартибда шарҳ бериб кетилади. Масалан биз кўриб ўтган наҳвга оид терминни бошқа манбалар, масалан Мустафо Ғолайнийнинг “Жами ад-дурус ал-арабийя” номли асари, муаллифлар жамоаси томонидан таёрланган “ад-дурус ан-наҳвийя” асари, Жамолиддин ибн Ҳишом ал-Ансорийнинг “Шарҳи қотрун-надо ва баллус-садо” асари, Маҳмуд Замахшарийнинг “ал-анмузаж фин наҳв” асарлари ҳам худди шу тартибда изоҳлайди, тушунтиради.

Тиллар орасидаги тафовут одатда бир халқ моддий ҳаётида мавжуд муайян тушунчалар, воқеа-ҳодисалар, урф-одатларнинг иккинчи халқ турмуш тарзида учрамаслиги, шу туфайли улар номларининг ҳам айни халқ тилида табиий равишда йўқлиги билан изоҳланади. Бундан ташқари, луғавий эквивалентлик муносабатида бўлган айрим икки тил жуфтликлари бир-бирларидан бирор хусусиятлари билан ўзига хос равишда фарқ қилишлари мумкин. Бу ҳол тил бирликларининг миллий хусусиятини белгилаш бараварида уларнинг таржимада ўзаро алмашинувларига тўсқинлик қилади. (Fundamentals of state and law: Textbook. O.Karimov, Z.Gaffarov. 1995, p. 584).

Бироқ, айтиб ўтишимиз мумкинки, араб халқлари билан халқимизни бир-бирига яқинлаштириб турадиган жиҳатлар ҳам талайгина. Бу ҳар икки миллат вакилларининг эътиқод қиладиган динларининг бирлиги билан изоҳланади. Чунки халқимиздаги жуда кўп урф-одатлар, маросимлар диний тушунчалар билан боғлиқ бўлиб, бу ушбу масалаларнинг кўпчилигида ҳар икки миллатнинг муштараклигидан дарак беради.

Ҳаммага маълумки, таржима таржимондан жуда катта маҳоратни талаб қилади. Таржимада сўз топиш, ўз жойига қўя билиш жуда муҳум иш. Агар бир сўз ёки ибора, боринки, қандайдир бир грамматик қўшимча ҳам ўз ўрнига тушмаса ёхуд сал ясамароқ чиқиб қолса, бутун асарнинг тароватига путур етиши ҳеч гап эмас. (International Narratives // Art of Translation (collection of articles). Salamov G., Kamilov N., 1976, p.130). Бу эса таржимон зиммасидаги маъсулиятнинг қанчалик катта ва оғирлигини кўрсатади. Зеро таржима тил биладиган ҳар қандай киши шуғулланиб кетаверадиган иш эмас, унинг ўз талаблари, қоидалари, нозикликлари, қийинчиликлари, мураккабликлари мавжудки, уларни мувффақиятли ҳал қилиб, мукаммал таржима яратишнинг ўзи бўлмайди. (Oriental translation studies: history, present and future (Collection of articles) Ochilov E., 2013, p. 41).

Баъзи терминлар, хос сўзларни она тилига ўгиришда аввало, уларнинг муайян контекстларда ўтаб келаётган ахборий ва услубий вазифаларини аниқлаш, сўнгра таржима тилида уларга ҳар жиҳатдан мос, айни пайтда шу тил маъёри ва маданияти даражасидаги лисоний воситалар танлаш зарурати туғилади. Шунингдек терминларни ифода этадиган баъзи махсус сўз ва сўз бирикмаларининг айримлари аслият мансуб бўлган тилдан ташқари яна қатор халқлар лафзларида учраши, жумладан, таржима тили луғат заҳирасининг ҳам таркибий қисми ҳисобланиши мумкин. Бундай сўзлар ҳудуд, турмуш шароити бир-бирларига яқин, доимий муносабат ва мулоқатда бўлиб турадиган халқлар лафзларида кўпроқ учрайди. Бу таржимонни амалий қийинчиликлардан халос этади.

Ўзбек халқи билан араб халқлари яқин қўшни ҳисобланмасаларда, бу икки халқ эътиқод қиладиган диннинг бирлиги, улар орасида қадимдан турли соҳалардаги алоқаларнинг мавжудлиги бу тиллар тил заҳирасида муштарак сўз, тушунча, ибора, терминларнинг мавжудлигига сабаб бўлган. Бундай тушунчаларни англатадиган кўпчилик хос сўзларнинг маънолари ва ўтайдиган вазифалари мамлакатларнинг ўзаро маданий, маърифий, иқтисодиқ-сиёсий алоқалари натижасида қатор халқлар вакилларига, шу жумладан таржима тили соҳибларига ҳам таниш бўлиб қоладики, таржимонлар бундай сўзларга муқобил лисоний воситалар қидириб юрмасдан, уларни транслитерация йўли билан талқин этаверадилар.

Хулоса. Тадқиқотимизнинг асосий манбаси ҳисобланган Маҳмуд Замахшарийнинг “ал-Муфассал” асари устида олиб борилган тилшунос олимларимизнинг йирик тадқиқотлари, илмий иш ва мақолаларида маълум мавзуларнинг, сўзларнинг, атамаларнинг таржимасини беришда, аксар ҳолатларда транслитерация усулидан фойдаланганларини кўрдик. Албатта бунга сабаб икки тилнинг ўзига хос ва бошқалардан фарқли жиҳатлари, ҳамда араб тилидаги баъзи терминларнинг она тилимизга ўзлашиб, лисоний заҳирасидан жой олганидир.

Транслитерация усулидан фойдаланишнинг асосий сабаби аслиятда қўлланилган миллий хусусиятли лисоний воситаларнинг таржимада тилида мавжуд бўлмаганлиги туфайли аслиятнинг миллий хусусиятини таржима тили соҳибларига хос хусусият билан алмаштириб қўйиш ёки таржимани умуман бундай хусусиятдан маҳрум қилиш каби ҳолатларга йўл қўймасликдан иборатдир. (Translation theory. Musaev Q., 2005, p.93)

Шундай қилиб, транслитерация халқлар турмуш тушунчаларини акс эттирадиган хос сўзларни таржимада талқин этишнинг энг самарали усулларидан бўлиб, унинг ёрдамида аслиятнинг миллий хусусияти сиқиқ ҳолда талқин этилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Jamaliddin Usmon ibn Umar ibn Hajib an-Nahviy. (2020). Mulla Jomiy al-musamma bi al-favaid az-ziyaiyyah. – Istanbul: Ismailaga Yayinevi. – 76 p. (in Arabic)
2. O.Karimov, Z.Gaffarov. (1995). Fundamentals of state and law: Textbook. Davlat va huquq asoslari: Darslik. – Tashkent: O`qituvchi. – 584 p. (in Uzbek)
3. Salamov G., Kamilov N. (1976). International Narratives // Art of Translation (collection of articles). Jahongashta rivoyatlar // Tarjima san’ati (maqolalar to‘plami). – 130 p. (in Uzbek)
4. Ochilov E. (2013). Oriental translation studies: history, present and future (Collection of articles). Sharq tarjimashunosligi: tarixi, hozirgi kuni va kelajagi (Maqolalar to‘plami). – 41 p. (in Uzbek)
5. Musaev Q. (2005). Translation theory. Tarjima nazariyasi. – 93 p. (in Uzbek)